

Průběžné hodnocení výsledků studentů UO v anglickém jazyce

V akademickém roce 2006-2007 vznikl na Centru jazykové přípravy UO v Brně projekt tzv. *průběžného hodnocení studentů*, který je zaměřen na monitorování studijních výsledků v anglickém jazyce s cílem zefektivnit a zlepšit výukový proces tak, aby studenti byli schopni dosáhnout požadované výstupní úrovně SLP 3333 dle normy NATO STANAG 6001. Počáteční výsledky získané u prvního sledovaného ročníku byly publikovány v časopise Vojenské rozhledy, č. 1, ročník 2008 (Zerzánová & Kolářková, 2008; Šikolová & Složilová, 2008). Zatímco výše zmíněné články prezentovaly výsledky dotazníkového šetření u studentů 1. ročníku v prosinci 2006, v době psaní tohoto článku již byly k dispozici údaje za delší časové období.

Jednak to byly kompletní výsledky sledování získané po dvou letech u prvního ročníku (tj. studentů, kteří nastoupili na UO v akademickém roce 2006-2007) a dále výsledky dotazníkového šetření a studijní výsledky za první ročník u druhého sledovaného ročníku (nástup na UO v akademickém roce 2007-2008). Nabízí se tedy srovnání obou ročníků.

Faktory, které mohou ovlivnit úspěšnost vojenských studentů bakalářského programu denního studia v anglickém jazyce, sledují v součinnosti týmy pracovníků vyučujících angličtinu na Fakultě ekonomiky a managementu (FEM) a Fakultě vojenských technologií (FVT). Vzhledem ke specifické situaci na Fakultě vojenského zdravotnictví (FVZ) v Hradci Králové se zde výzkum neuskutečnil.

Sledování provádíme na základě informací zjištěných dotazníkovým šetřením. Dotazník původně obsahoval dvacet pět otázek, které jsme zredukovali na současných 17, z nichž jsme se soustředili především na následující položky: počet imatrikulovaných studentů, počet studentů, kteří úspěšně ukončili semestr, počet studentů, kteří složili maturitní zkoušku z angličtiny, počet studentů, kteří již absolvovali zkoušku podle normy NATO STANAG 6001 před nástupem na univerzitu, učebnice, z nichž studovali na střední škole, počet studentů, kteří se již během studia na střední škole seznámili s odbornou angličtinou a typ střední školy, kterou absolvovali.

1. Fakulta ekonomiky a managementu

V akademickém roce 2006-2007 zahájilo studium 127 studentů, z nichž 115 vyplnilo a odevzdalo dotazník.

Mezi studenty prvního sledovaného ročníku (2006-2007) je devadesát dva (80 %), kteří maturovali z angličtiny s průměrnou známkou 1,93. S hodnocením *výborně* maturovalo 31 studentů (33,6 %), *chvalitebně* 34 (36,9 %), *dobře* 21 (22,8 %), *dostatečně* 2 studenti (2,1 %), 4 studenti známku neuvedli. Průměrný výsledek přijímací zkoušky byl 33 bodů (66 %).

Z gymnázií přišlo šedesát šest studentů (57 %), ze středních odborných škol třicet osm (33 %), z integrovaných středních škol jeden (0,8 %), z vojenské střední školy šest (5,2 %) a z policejní akademie čtyři (3,4 %).

O určitém zájmu studentů o anglický jazyk na střední škole svědčí jistě i snaha několika z nich o složení mezinárodně uznávaných zkoušek, které nejsou součástí středoškolské výuky. V tomto roce přišel na UO jeden student se základní státní zkouškou, jeden uspěl u zkoušky CAE 1 (Cambridge Advanced English) a dva měli certifikát FCE (First English Certificate).

Zkoušku podle normy NATO STANAG 6001 již před nástupem na UO složilo celkem sedm studentů, z toho SLP 1 (1111) dosáhlo pět studentů, SLP 2 jeden student (2222) a SLP 3 (3322) rovněž jeden.

Na konci prvního semestru tohoto akademického roku získalo nově SLP 1 celkem dvanáct studentů: 8 studentů s výsledkem 1111, 4 studenti s výsledkem 1112. SLP 2 třicet jedna studentů, z toho s výsledkem 2211 tři studenti, 2221 dva studenti, 2222 dvacet dva studentů, dokonce jeden student získal certifikát s výsledkem 2223. Počet SLP 3 zůstává nezměněn.

Ve druhém semestru SLP 1 dosáhlo celkem třináct studentů, z toho s výsledkem 1111 šest studentů, s výsledkem 1112 sedm studentů, třicet osm studentů dosáhlo úrovně SLP 2 – 2222 dvacet dva studentů, 2221 třináct, 2211 dva studenti, 2223 jeden student. Celkový počet studentů se SLP 3 zůstává stále nezměněn.

V následujícím druhém ročníku (v akademickém roce 2007-2008), kdy ve studiu pokračovalo 97 studentů, dosáhlo v zimním semestru SLP 1 celkem čtrnáct studentů (14,4 %), z toho nově dva s výsledkem 1112, SLP 2 celkem třicet sedm studentů (38,1 %), z toho nově šest studentů – s výsledkem 2222 tři studenti, 2211 dva studenti, 2223 jeden student. SLP 3 získalo celkem osm studentů (8,2 %), z toho nově 7 s následujícími výsledky: 3333 jeden student, 3332 čtyři studenti a 3322 dva studenti. Na konci letního semestru mělo splnění zkoušky STANAG SLP 1 jedenáct studentů, SLP 2 čtyřicet, SLP 3 devět, bez zkoušky zůstal jen jeden student.

Tab. 1: Počet nositelů certifikátu STANAG v prvním sledovaném ročníku (před nástupem a na konci každého semestru v 1. a 2. roce studia) [1]

	před nástupem na UO	ročník ZS 2006-2007	1. ročník LS 2006-2007	ročník ZS 2007-2008	2. ročník LS 2007-2008
SLP 3333	1	1	1	8	9
SLP 2222	1	31	38	37	40
SLP 1	5	15	13	14	11

V akademickém roce 2007-2008 zahájilo studium 98 studentů s průměrnou známkou z maturitní zkoušky z anglického jazyka 2,06 (výsledek je nepatrně horší než v předchozím roce). S hodnocením *výborně* maturovalo 28 studentů (28,5 %), *chvalitebně* 35 (37,5 %), *dobře* 24 (24,4 %), *dostatečně* 5 studentů (5,1 %), 6 studentů známku neuvedlo. Příjímací zkoušky z angličtiny v tomto roce složili studenti s průměrným výsledkem 31,3 bodu (62,6 %). Z gymnázií přišlo šedesát čtyři studentů (65 %), ze středních odborných škol dvacet šest (26 %), z integrovaných středních škol čtyři (4 %), z vojenské střední školy osmnáct (18 %) a dva ze střední policejní školy (2 %).

Lze konstatovat, že studenti, kteří maturovali na gymnáziu, jsou většinou jazykově lépe připraveni než absolventi ostatních typů středních škol. Na druhé straně se nám potvrdilo, že známka, kterou byli studenti na různých školách hodnoceni u maturitní zkoušky, nemá stejnou vypovídací hodnotu a není rozhodujícím faktorem pro úspěšné složení jednotlivých stupňů zkoušek STANAG. Zkoušku podle normy NATO STANAG 6001 již před nástupem na UO složilo celkem dvacet jedna studentů (21 %), z toho SLP 1 dosáhlo třináct studentů (13 %), SLP 2 osm studentů (8 %).

V tomto akademickém roce mělo na konci zimního semestru SLP 1 celkem sedm studentů, všichni s výsledkem 1111, SLP 2 čtrnáct studentů, z toho výsledek 2222 dosáhlo jedenáct studentů a tři studenti dosáhli výsledku 2221, jeden student získal SLP 3 ve všech dovednostech. V letním semestru mělo zkoušku SLP 1 celkem sedm studentů, SLP 2 dvacet pět, SLP 3 dokonce čtyři studenti.

Tab. 2: Počet nositelů certifikátu STANAG ve druhém sledovaném ročníku
(před nástupem a na konci prvních dvou semestrů)

	před nástupem na UO	ročník ZS 2007-2008	1.ročník LS 2007-2008
SLP 3333	0	1	4
SLP 2222	8	14	25
SLP 1	13	7	7

Jak vyplývá z tabulek č. 1 a 2 (akademické roky 2006/2007 a 2007/2008), viditelně se zvýšil počet nositelů SLP 1 a SLP 2 před nástupem na univerzitu.

Pro výběr vhodných učebních materiálů pro nás byly důležité informace o používaných učebnicích na SŠ, abychom vybrali takové texty, se kterými se studenti dosud nesetkali, a které by je motivovaly k dalšímu studiu. Naším cílem bylo vybrat komerční materiál, který by vedl k rozšíření slovní zásoby a zvýšení jazykové kompetence. Ze získaných odpovědí jsme zjistili, že ročník 2006-2007 nejvíce využíval učebnici *Snapshot*, druhá nejpoužívanější byla *Angličtina pro samouky*, dále měly čtenější zastoupení *Blue Print*, *Time to Talk* a *Cutting Edge*. V následujícím roce byly nejčastěji používané učebnice *Headway* (více než 50 %), *Opportunities*, *Matrix* a *Enterprise*.

Na základě získaných informací jsme se pro letošní akademický rok rozhodli vyučovat podle jedné z novějších učebnic – *New English File* – která se ani v jednom případě neobjevila v odpovědích respondentů. Tato učebnice je uceleným studijním materiálem a poskytuje dostatek textů, cvičení a materiálů rozšiřujících slovní zásobu. Jejím kladem je i skutečnost, že jednotlivé kapitoly odpovídají probíraným tematickým celkům zaměřeným na přípravu k úspěšnému složení zkoušky podle normy NATO STANAG 6001 a jsou vhodně doplňovány poslechovými nahrávkami.

Vzhledem k tomu, že na FEM je součástí jazykové výuky i výuka odborné angličtiny se zaměřením na terminologii studovaného oboru, zajímalo nás, kolik studentů se seznámilo alespoň se základy odborného jazyka už během studia na střední škole. V roce 2006-2007 to bylo jedenáct studentů, kteří se pouze příležitostně setkali s odborným jazykem. V následujícím roce byla situace lepší, dvacet devět studentů probíralo pravidelně odbornou angličtinu, příležitostně dvacet osm, ale vůbec se do kontaktu s odborným jazykem nedostalo sedmdesát devět studentů.

2. Fakulta vojenských technologií

Na FVT byl dotazník distribuován u první sledované skupiny 109 studentů v průběhu prosince 2006. Pro druhou sledovanou skupinu byl dotazník zadán v průběhu prosince 2007 u celkem 126 studentů bakalářského studia. V obou případech dotazník obsahoval celkem sedmnáct položek vytvořených na bázi otázek s uzavřenými nebo částečně uzavřenými odpověďmi.

Jako první se nabízí pohled na typ střední školy, kterou studenti FVT absolvovali. Zde jsme zaznamenali u obou sledovaných ročníků téměř totožné výsledky. Největší skupinu studentů tvoří absolventi gymnázia – shodně 46 %. Stejně vyrovnaná situace je i u středních odborných škol, kde došlo k nárůstu o jedno procento (ze 41 % na 42 %). Jak v roce 2006, tak i v roce 2007 přišla ze středních integrovaných škol pouze necelá dvě procenta, v případě středních vojenských škol došlo k mírnému nárůstu (z 5,5 % na 6,3 %).

Stejně jako u předchozího šetření bylo další preferenční oblastí našeho zájmu zjistit, zda studenti maturovali z angličtiny a s jakým výsledkem. Z uvedeného počtu 126 jich maturovalo osmdesát čtyři (67 %), což oproti předchozímu ročníku znamená nárůst o 22 %. Detailnější pohled na hodnocení maturitních zkoušek pomocí klasické pětistupňové hodnotící škály ukazuje, že dvacet dva studentů (tj. 26 %) bylo ohodnoceno známkou 1, třicet dva (38 %) známkou 2, dvacet jedna (25 %) známkou 3 a sedm studentů (8 %) známkou 4. Dva studenti známku neuvedli. Při porovnání s maturitním hodnocením v předchozím dotazníku nebyly zaznamenány výraznější rozdíly. Potěšujícím je určitě fakt, že počet maturujících studentů dost výrazně narůstá. Otázkou je, jak se do hodnocení odrazí zavedení státních maturit.

Pokud se týká učebnic angličtiny, z nichž se studenti na středních školách učili, obě sledované skupiny uváděly široké spektrum běžně komerčně dostupných titulů. Nejsledovanějším bodem bylo v této souvislosti používání učebnic *English File* resp. *New English File*, které se u skupiny FVT CJP staly součástí stávajícího kurikula. S uspokojením můžeme konstatovat, že ani v jedné sledované skupině tyto sady učebnic nikdo na střední škole nepoužíval, což potvrzuje správnost volby této učebnice z hlediska jejího výskytu na středních školách.

Jedním z ukazatelů motivovanosti studentů dosáhnout v angličtině na střední škole poměrně dobré úrovně by mohlo být také absolvování některé ze zkoušek nabízených externě a mimo střední školu – ať už máme na mysli tzv. „malou“ či „velkou“ státnici nebo standardizované mezinárodně uznávané zkoušky. Zatímco u prvního sledovaného ročníku jen nepatrné procento studentů složilo tzv. „malou státnici“ (1,8 %), u druhého sledovaného ročníku se k této zkoušce (0,7 %) přidaly také zkoušky PET (0,7 %) a FCE (1,6 %).

Dále nás zajímalo, zda se studenti na středních školách dostali do styku s určitou formou odborné angličtiny. Data ukazují, že výrazně vyšší procento studentů druhé sledované skupiny uvedlo, že s odbornou angličtinou alespoň občas pracovali (37,3 % v porovnání s 29 % u první sledované skupiny). Je samozřejmě otázkou, o jakou odbornou angličtinu se jednalo a jakou podobu práce s odborným jazykem měla. Podrobnější rozbor této problematiky ale nebyl předmětem našeho zájmu.

Podívejme se nyní na informace zjišťované v průběhu semestrální výuky – tedy především na výsledky u zkoušek dle normy STANAG 6001. Data získaná u druhého sledovaného ročníku v souvislosti s absolvováním zkoušek STANAG 6001 ukázala, že ve srovnání s prvním sledovaným ročníkem došlo k mírnému nárůstu studentů, kteří nastoupili na školu s certifikátem STANAG (nárůst ze čtyř na sedm). V jednom případě se jednalo o nadprůměrný výsledek (SLP

32+32+), dva studenti se pohybovali na úrovni SLP 2 (SLP 2122, 1+1+22), čtyři studenti byli na úrovni SLP 1. Pokud budeme sledovat vývoj situace v získávání certifikátu STANAG dále, zjistíme, že během prvního semestru počet nositelů certifikátu STANAG vzrostl na třicet šest, z toho jeden student dosáhl výsledku 3333, třináct studentů získalo SLP 2222, dále sedm získalo SLP 2 ze dvou nebo tří dovedností, ostatní se pohybovali na úrovni SLP 1. Kvantitativně tedy došlo k dost výraznému poklesu oproti předchozí sledované skupině, kdy na konci prvního semestru počet nositelů osvědčení STANAG dosáhl šedesáti šesti studentů. Tento vývoj znázorňuje tabulka č. 3.

Tab. 3: Počet nositelů certifikátu STANAG

	první sledovaná skupina ZS 2006-2007	druhá sledovaná skupina ZS 2007-2008
SLP 3333	–	1
SLP 2	55	20
SLP 1	11	15

Jedním z faktorů, které mohly ovlivnit nižší úspěšnost u zkoušek STANAG, by mohla být vstupní jazyková úroveň studentů, která se projevila u přijímacích zkoušek. U obou sledovaných ročníků skládali kandidáti test vyvinutý na CJP týmem testerů. Oba testy měly stejný formát a stejnou úroveň, tedy SLP 2, jejich srovnání je tudíž možné. Výsledky ukazují, že průměrný výsledek dosažený u přijímacího testu u první sledované skupiny byl 32,9 bodu, u druhé sledované skupiny došlo k mírnému poklesu na 31,2 bodu. To sice na jedné straně naznačuje, že vstupní znalosti u druhé sledované skupiny byly skutečně nižší, na straně druhé ale rozdíl není natolik výrazný, aby mohl hrát u výsledků zkoušek dle normy STANAG 6001 výraznější úlohu.

Další vývoj v získávání certifikátů STANAG u obou sledovaných skupin je vyjádřen v tabulkách 4 a 5.

Tab. 4: Získávání certifikátů STANAG 6001 u první sledované skupiny

	Vstupní znalost	ZS 2006-2007	LS 2006-2007	ZS 2007-2008	LS 2007-2008
SLP 3333	–	–	2	3	11
SLP 2	1	55	63	51	57
SLP 1	3	10	15	16	10

Zřejmá fluktuace čísel u SLP 2 (1-55-63-51-57) u tabulky č. 4 je dána počtem studentů, kteří v průběhu prvních dvou semestrů studium předčasně ukončili. Relativně velká část z nich paradoxně úspěšně absolvovala zkoušku STANAG 6001 SLP 2, což je fenomén, který se každoročně ve větší či menší míře opakuje. Podrobnější analýzu by si určitě zasloužily důvody, z nichž studenti studia zanechali. Tato otázka je však mimo rámec našeho sledování. Tak např. v zimním semestru odešlo devatenáct studentů, z nichž osm absolvovalo zkoušku SLP 2, v letním semestru odešel stejný počet studentů (19), ale dokonce patnáct z nich mělo

certifikát SLP 2. V tabulce se tato skutečnost projevuje jako střídavě stoupající a klesající počet studentů.

Odchodovost se zastavila až po zimním semestru 2007-2008, kdy studia zanechali pouze dva studenti (tentokrát bez certifikátu). V tabulce č. 5 naproti tomu podobnou fluktuaci čísel nenacházíme.

Tab. 5: Získávání certifikátů STANAG 6001 u druhé sledované skupiny

	Vstupní znalost	ZS 2007-2008	LS 2007-2008
SLP 3333	1	1	1
SLP 2	2	20	41
SLP 1	4	15	18

Informace o potěšitelném nárůstu počtu získaných certifikátů u obou sledovaných ročníků na brněnských fakultách můžeme vyčíst z tabulky č. 6:

Tab. 6: Získávání certifikátů STANAG 6001 v období akademických roků 2006-2007 a 2007-2008.

	před nástupem na UO	ZS 2006-2007	LS 2006-2007	ZS 2007-2008	LS 2007-2008
SLP 3333	1	1	3	11	21
SLP 2222	2	86	101	88	97
SLP 1	8	25	28	30	11

3. Závěr

Závěrem lze konstatovat, že průběžné hodnocení studentů má i v současné fázi velmi zajímavý vývoj. Některé jeho aspekty byly zmíněny v předchozích řádcích. Na obecnější soudy bude potřeba počkat minimálně do konce zimního semestru akademického roku 2008-2009, kdy bude na FVT po pátém semestru ukončena výuka angličtiny u první sledované skupiny, a na závěr akademického roku 2008-2009, kdy studenti FEM ukončí šestisemestrální studium angličtiny složením zkoušky.

Poznámka:

[*] Rozdílnost údajů v tabulce a v textu je způsobena fluktuací studentů v průběhu sledovaného období.

Použité zdroje:

ZERZÁNOVÁ, D., KOLÁČKOVÁ, L. Sledování úspěšnosti studentů FEM UO ve výuce anglického jazyka. *Vojenské rozhledy* 17 (49)/2008, MO ČR-AVIS, str. 111-113.

ŠIKOLOVÁ, M., SLOŽILOVÁ, E. Průběžné hodnocení studentů v jazykové přípravě na Univerzitě obrany v Brně. *Vojenské rozhledy* 17 (49)/2008, MO ČR-AVIS, str. 114-117.